

NYÁRI SZERELEM.

FÉNYES nyári reggel. Ragyog, nevet minden, az ég, a tenger, a sziklák, a házak, a távoli hegytetők. Egyszerre távolról halk moraj hallatszik s nemsokára hangos berregéssé lesz. Ezüstös gépmadár csillog az öböl felett. Magasan jött, de remek siklással alacsonyra szállt s körözni kezdett. Lärmájára ébredtek a fürdőtelep lakói.

Az egyik erkélyen fehérruhás szőke asszony tűnik fel s tenyerével ernyőt csinálva néz fölfelé. A bűgő gépmadár, mintha élő lenne, pajzán örömében a magasba lendül s bukfencet hány. Aztán jönnek a többi légi bravurok. Mint a vidám gyerek, aki a kedves rokon látogatásakor mindent megmutat, amit csak tud. Oly bohó ez a gépmadár, mintha nem tudná, hogy a mosolygó hullám szörnyű mélységet takar vészesen kiálló sziklafogakkal és mohón várja áldozatait; s a simogató reggeli szellő, mint a rossz dajka, csak az óvatlan pillanatot várja, hogy lecsapja a gondjaira bízott csecsemőt.

Mikor a gépmadár betelt a játékkal, egész alacsonyra jött le megint és az erkély felé szállott, hol a fehérruhás szőke asszony állott. Rózsák hullottak alá. Hullott az erkélyre is, de hullott máshova is, az irígy szél a szomszédoknak is vitt belőle.

Aztán a gépmadár újra magasra szállt, búcsúzóul még egy vidám bukfenc, mint aki túlesordult örömében virágos kalapját a magasba dobja — és tovaszállt nyugodt, egyenletes repüléssel. A szőke asszony nézett utána, amíg csak el nem tűnt. Szeme káprázott a fényességtől s amint lenézett a tengerre, sötétnek, fenyegetőnek látta a hullámokat. Megdörzsölte szemét, néhányszor behúnyta, majd kinyitotta; összekereste a szanaszét hullott rózsákat, kis bokrétát csinált és bement az erkélyről.

A szálló társalgójában szétszórtan kisebb társaságok helyezkedtek el. Halk beszéd, néha csengő kacagások. A zongoránál ott ül a szőke asszony. Aranyló haja csillog a rávetődő lámpafényben. Ujjai alatt ábrándos dalokat sóhajtanak a billentyűk. Fejét egyenesen tartja és kifejezéstelen tekintettel néz előre. Képeslapokon lehet látni ilyen alakokat. Amint nézi az ember, régi, eltemetett lágy szentimentalizmus támad fel. Romantika, mámorok, szerelmek, álmok. Pedig az ábránd, az érzéges ebben a hideg, tiszta, józan fejben, csak szórakozás, csak

időtöltés, mint a tánc, a film, a jazz. Így van manapság! Minél ridegebbek, minél cinikusabbak az emberek, annál nagyobb keletje van a szentimentális színdaraboknak, daloknak, romantikus filmeknek. Dina se volt jobb, de rosszabb se, mint annyi más. Hűvös, kiábrándult, kissé cinikus, de szerette az érzelmes angol dalokat, az imbolygó lejtésű, forró tangókat.

Időnként abbahagyta a zongorázást, háta kissé meggörbült, feje kissé oldalra hajlott. Egészen elhagyta magát. Nem gondolt semmire. Szándékosan kikapcsolta magát mindenből. Elhomályosodott öntudattal hullámozott lelke a tétlen est nyugodt, érzelmes hangulatain. Mozdulatlanságában, fehér vállával, hibátlan fejével olyan volt, mint egy márványszobor; de forró asszonyszobor — gyűjtőpontja, gyújtópontja minden férfipillantásnak, minden férfivágnak. A férfiak, ki nyíltan, ki csak néha-néha titokban, mind feléje néznek; a velük levő nők idegesen feszengenek helyükön.

De ő nem vesz tudomást senkiről. Három hete van már itt, de még most se tudtak róla többet, mint ami a portásnál minden vendégről megtudható.

Az egyik félhomályos sarokban fiatal pilótahadnagy állt és mozdulatlanul nézte a zongoránál ülő szőke asszonyt. A feje előrehajolt a nagy nézésbe. Teltek a percek, a negyedórák, de nem vette észre az idő múlását. Fiatal arcára kiült a rajongás, a csodálat és a vágy. Nem törődött semmivel maga körül. Ez a nézés lefoglalta minden gondolatát, minden érzését.

Lassankint oszladozni kezdtek a társaságok. Alig maradtak néhányan, azok is csendben lapozgatták a magazinjukat. A szőke asszony ezalatt még csak hátra sem fordult. Nem vett tudomást semmiről. Egyedül érezte magát.

A hadnagy csendesen megindult, először az ablak felé ment s egy darabig kibámult a sötétségbe. Aztán lassan, mintha csak véletlenül menne arra, a zongora felé tartott. Nesztelen léptekkel az asszony mögé került. Riadt óvatossággal körülnézett, majd tétova, ügyetlen mozdulattal megsimogatta az asszony fénylő szőke haját.

Dina hirtelen hátrafordult, egyszerre magához tért tompa merengéséből. Szemét szigorúan összehúzta s keményen rendre akarta utasítani a tolakodó idegent, de amint látta azt a gyámoltalan szomorú arcot, az ijedt szemeket, amelyekből áradt az őszinte rajongás, a szinte gyermeki szerelem, mulni kezdett a haragja. Látta a pilótaegyenruhát; egyszerre felvillantak lelkében azok a rózsák, amelyek reggelenként az erkélyére hullottak a magasból s a hajmeresztő mutatványok, amiket annyira megcsodált. Ez lenne hát a vakmerő reggeli ébresztő, ez az omlóshajú, ábrándos arcú fiú! Kíváncsi lett rá. Magában megbocsátotta már az iménti mozdulatot és pillanatnyi habozás után, melyet idővel mérni sem lehet, amely csak mint árnyék átsuhant az arcán, helyet mutatott neki maga mellett.

Paolo pedig forró, akadozó hangon beszélt a szerelemről, amellyel tele van a lelke s az álmokról, amelyek ebből a szerelemből fakadnak. Az asszony csendes jóakarattal hallgatta. Csak néha bocsátott ki a száján enyhe, szelíd gúnnyal rövid, hitetlenkedő megjegyzéseket, inkább csak szokásból és hogy további beszédre sarkallja ezt a kedves, fiatal fiút. Jól esett neki ez a naiv rajongás és igen kedvesnek találta a reggeli ébresztéseket. Csak meg ne tudják a szomszédok, hogy kinek szólnak, mert akkor nem lesz tőlük maradása.

Sokáig elbeszélgettek. Paolo áradozva, önfeledten, az asszony öntudatos szemlélődő nyugalommal. Apróra kikérdezte Paolót multjáról, jelenéről, családjáról, terveiről, szokásairól. Mindent megtudott róla, de önmagáról nem mondott semmit. Különben is zárkózott természetű volt, de most a fiú teljes nyíltsága különös ellentétképpen, anélkül, hogy számot adott volna magának róla, pózzá fokozta ezt a zárkózottságot. Paolo lassankint érezni kezdte ezt az egyenlőtleniséget, de hiába fürkésztet, az asszony végtelen ügyességgel síklott ki minden kérdése, minden célzása elől. Vissza akart húzódni ő is, de az asszony, mint a zongorán a billentyűkkel, úgy játszott a fiú gondolataival és érzéseivel. Az áradó szerelem elmosott a fiúból minden önérzeteskedést. Kitérta lelkét védtelenül.

Az asszonymak tetszett ez így. Erősnek, hódítónak, szépnek és hidegnek, megközelíthetetlennek érezte magát. Ez volt az ő ábrándja, amelyet a saját egyéniségéről alkotott magának, a megjelenési forma, amelyet egész életére elképzelt, amely kielégítette hiúságát s segítségével felülemelkedett az átlagos középseren. Látott mozdulatlan keleti szobrokat, melyeken nem látszott semmi arckifejezés s pusztán létük öntudatával, változatlan egyformasággal bámultak bele a világba, de körülöttük szent elragadtatásban vonaglottak a hívők. Ilyesféle szimbolum élt a lekében és ezt a felsőbbbéges nyugalmat akarta elérni az étellel és az emberekkel szemben.

Hosszan, némán, mozdulatlanul nézett a fiúra. A fiú állta a tekintetét, de kissé megborzongott, mint mikor a vihar első lehellete érinti a hallgató faleveleket. Az a hűvös sugár, mely a szemébe fúródott, felgyújtotta az agyát és innen áradt szét egész testébe a forróság. A vére lüktetett, tagjai meg-megrándultak, majd elbágyadtak, elnehezdedtek. Az asszony csak nézte tovább összehúzott szemekkel azt az égőszemű, ábrándos nagy fiút, aki tele volt boldog odaadással, melankólikus szelíd fájdalommal, mint egy régi álombeli trubadur, aki legszebb dalait zokogja el az áldott úrnő erkélye alatt, mint a mesebeli jongleur, aki a legszebb bukfencet hányja el imádatának kifejezésére a Madonna virágos oltára előtt.

A hosszú csend után a fiú mámoros, simogató szavakat suttogott. Az értelem nem is volt fontos, csak szállt, szállt a lágy dallamos szó az ajkairól. Az asszony fesszsége engedett a feléje hullámozó végtelen gyengédségben. A szép mondatok, mint virágfüzerek ölelték körül.

Langyos köd ereszkedett az agyára. Tovább, tovább, Paoló! Jól esett neki, mint az első tavaszi szellő, az első napsugár.

A fiú szívét megremegtette a diadalmas öröm, az a leírhatatlan büszkeség, amelyet akkor érez a férfi, mikor tudja, hogy tetszik a nőnek, akit szeret és maga fölé emel. Az öröm lefogta ereiben a vért, egy pillanatra lehúnyta szemét, nem mozdult, a hangja elakadt. Azt akarta, hogy ne szálljon el ez a pillanat, a nagy pillanat, amikor két szív először leli meg egymást s két lélek először ölelkezik. Arra se vágyott, hogy megcsókolja, testi érintés nélkül is tökéletesnek hitte a boldogságát.

Az asszony pupillái kitágultak s melegség csillant meg a hosszú, árnyas szempillák között. De beidegződött nyugalma és hideg öntudata nem engedték, hogy elfeledje önmagát és átadja magát a mánornak. Ha megszedült is egy pillanatra, megmaradt józannak, aki kerüli az ismeretlen végű kalandokat. Kerülte mindig, talán azért is, mert félt, hogyha egyszer megindul, nem lesz elég erős önmagával szemben se és nem tudja megállítani az eseményeket. Összeszedte minden erejét, hogy józan ésszel rendezze magában ennek az estének eseményeit és előre megszabja magának további viselkedését.

Nem volt gonoszság benne, sem színlelés, mert valóban igen vonzónak érezte a fiú társaságát, dehát a tavaszi szellő melegénél többet nyújt a drága divatos bunda s a napfénynél is többet ér a gyémánt csillogása. Örült, hogy újra biztos magában és nem kell félnie, hogy esztelenséget fog elkövetni.

Szegény Paolo, te lelket adtál, egész magadat adtad és nem kaptál érte semmit. A nagy pillanat csak neked volt igazán nagy, a másíknak csak hangulat. Ha elszáll, nem marad utána más, csak futó emlék.

Paolo nem látott semmit abból, ami az asszony lelkében végbe ment. Annyira el volt foglalva a saját boldogságával. Fölkelt a székből, ahol magába roskadva ült. A teremben ekkor már senki se volt. Letérdelt az asszony elé és kezeit elborította éhes csókjaival. Az asszony egy darabig engedte. Lehajolt kissé és simogatta a fiú homlokát. Aztán hirtelen magához tért. Akárki beléphet, milyen kellemetlen lenne, aztán meg késő van, aludni kell már menni.

A nyugodt, közömbös szavak egyszerre kirángatták a fiút a máorból, amelybe beleringatta magát. Talán érezte már előbb is a valóságot, de nem akart tudomást venni róla. Sokszor jelentéktelen apróságok tárnak fel olyan gondolatmeneteket, amelyek ott lappangtak a lelkünk fenekén. Kezdte látni a valóságot. Úgy érezte, mintha ruhátlan lenne hideg őszi szélben. Szenvedett. Az asszony búcsúzni kezdett szokásos jelentőség nélküli kifejezésekkel. A fiú értelmetlenül mormolt valamit, mintha önmagával beszélne. Az asszony mosolyogva nyújtott kezét és kacéran fölvetve fejét, távozott. Paolo szomorúan, elboruló szemmel nézett utána.

* * *

Másnap és a következő napokon tovább folytak a reggeli üdvözlések. Paolo gyakran találkozott az asszonnyal. A tengerparton sétálgattak, vagy a társalgóban beszélgettek. Szerelemről ritkán esett szó köztük. Ha Paolo néha előhozta, az asszony oly únott arccal nézett a levegőbe, hogy mindjárt elhallgatott. Sokszor gondolta, hogy tulajdonképpen miért is gyötri magát ezzel a kilátástalan szerelemmel. Jobb lenne elmenni, felejteni. És mégis maradt. Talán, mert valami furcsa daccal sajátmagával szemben csak azért is kereste a szenvedést és el akart merülni benne. Talán, mert titokban mégis csak remélte, hogy egyszer majd diadalmaskodni fog. Talán, mert nem engedte az önérzet, hogy megalázva üres kézzel, menjen el a nőtől, akinek ő egész lelkét adta. Ekkor már uralkodott benne a vágy. Mindgyakrabban gondolt az asszony testére és azokra a mérhetetlen örömökre, amelyeket nyújtani tudna. Azt remélte, hogy a testi birtoklás megszünteti szenvedéseit és aztán lelkében megerősödvé, büszkeségében kielégítve, nagyobb megárázkodás nélkül válhatna el tőle. Az ördög mindig ott jár a sarkunkban és a legnagyobb, legtisztább szenvedélyünket is apró bűnökre szeretné szétforgácsolni.

Kis ravasz terveket szőtt, amelyek segítségével kedvező alkalmakat teremthetne. Találgatta, próbálgatta, hogy milyen magatartással, egyéniségének melyik vonásával hathatna leginkább az asszonyra. És figyelte, feszülten várta azt a bizonyos gyenge pillanatot, amely barátai és olvasmányai szerint minden asszony életében el szokott egyszer érkezni.

De hiába volt minden számító csábítás, hiába szerelmének időnkénti naiv kitörése, mindig távolibbnak, elérhetlenebbnek tűnt fel előtte. Annál jobban szerette. Nem mult el perc, hogy ne gondolt volna rá. Pedig hánykolódott, küzdött ellene és nem akart gondolni rá. Minden más nő eltűnt előle; csak őt látta és hallotta.

Az asszony látta Paoló kinlódását, meg is sajnálta, mert őszinte rokonszenvet érzett iránta. Gyakran vádolta magát ridegséggel, üresszívűséggel, de ennél az enyhe szájalomnál többet nem tudott kisajtolni magából. Nem tehet róla, neki más természete van. Neki a nagy, kemény, kiméletlen férfiak tetszettek, akik semmibe vették, nem törődtek a lelkével, önzők voltak, akiket nem kellett sajnálni, akik iránt nem érezte ezt a langyos rokonszenvet s mégis megmozgatták minden érzékét. Az a fajta volt, amelyiket, ha a nép leányának születik, veréssel szoktak szelidíteni. Sokszor tetszelgett magának ebben a szerepben, mikor barát-nőivel, intim beszélgetésben egymás lelkialkatát tárgyalták.

Paoló nemsokára a másik végletbe esett. Vádolta magát, hogy lealacsonyította szerelmét azzal, hogy múltó örömökkel akarta kielégíteni. Romantikus ábrándokat szőtt egy megközelíthetetlen, hideg fenségű, magasztos nőről, akit csak távolról lehet imádni, akivel szemben a térdelés az egyetlen méltó gesztus. A legnagyobb boldogság az lenne, ha ez a Madonna megsimogatná a fejét, amint előtte térdel. Az érzéki

kívánságok helyett most az asszonyt csupa lelkiségnek látta, aki egy szavával örömvilágot nyit meg előtte és egy mosolyával egész napját bearanyozza. Egész nap csak arra gondolt, hogy hogyan fejezze ki minél méltóbb formában hódolatát.

Aztán ebbe is belefáradt. Tisztább pillanatai jöttek, amikor látta, hogy Dina nem királyné, nem Madonna, hanem csak az átlagnál szebb, erős, józanfejű köznapi asszony s arra született, hogy lehetőleg könnyen és nyugodt számítással szerezzen meg magának az élettől mindent, ami örömet, elismerést, kényelmet, nyugalmat, jómódot ad. Ekkor érezte csak igazán, hogy mennyire szereti. Most már nem csupán az érzékeivel, nem is az illúzióval, nem is egyes jó vagy rossz tulajdosságait, hanem az egész nőt úgy, ahogy van, ahogy él, ahogy cselekszik, minden életnyilvánulásával. Úgy érezte, hogy eddig hiányzott valami az életéből és most teljessé lett. Erősebbnek, nyugodtabbnak, férfiasabbnak érezte magát. Tudta, hogy erre a nőre szüksége van az életének és ezért nem akarta elengedni, magához akarta kötni minden akadályon keresztül.

Komolyan számot vetett életével és egy este elszánta magát, hogy mindent dülőre visz. Azt akarta, hogy az asszony maradjon ott vele Itáliában és legyen a felesége. Régi tekintélyes családból származik, a szülei gazdagok és így mindenképen méltó anyagi és társadalmi keretet tudna az asszonynak biztosítani. Egész életét, mindenét följánlja. Éljenek egymásnak, boldogok legyenek.

Lihegve, nehezen mondta el ezeket s aztán kimerülten összecuklott és némán várta a választ. Az asszony nem tudott mit szólni, oly váratlanul érte ez a fordulat. Elvesztette fölényes könnyedségét. Az agyában egymást kergették a gondolatok. Komolyan kellett vennie Paolo ajánlatát. Ha nem tudott is sokat családi és anyagi körülményeiről, oly őszintén és meggyőzően beszélt, hogy nem kételkedhetett. Egy pillanatra megtorpant józanságában. Oly jó lenne megszűnni gondolkodni, számíthatni és hagyni sodortatni magát az eseményekkel, egy fiatal férfi naiv, szenvedélyes lelkével. Mit hagy el amott: jómódot, figyelmet, de unalmat, jóllakottságot, jelentéktelenségeket.

— Jöjjön velem, siessen, ne habozzon, tegyen boldoggá engem is, önmagát is — sürgette Paolo hangja. S kitárta karjait, hogy magához ölelje és csókkal fejezze ki azt, amit szavakkal csak halványan lehet kifejezni.

E mozdulat kizökkentette az asszonyt ernyedő ábrándozásából. Végigszaladt az agyán egész élete, a sok bilincs, ami köti, a szokások, a társaság és minden, ami megakadályozza, hogy letérjen a vágányról, amelyen eddig haladt. Az ő élete nem frissen kezdett élet, hanem már kialakult, megállapodott, azon már nem lehet változtatni. Neki nincs ereje hozzá. Talán, ha nagyon szeretne, de így — nem, nem lehet. Kicsúszott hirtelen hajlással az ölelés alól. Két lépést hátrált és halvány, megértő, de kicsit sajnáló mosoly játszott az arcán. Ő maga nem is tudta, hogy mosolyog, csak idegeinek feszültsége oldódott meg ebben a szándéktalan mosolyban.

Paolo karjai ott maradtak kinyújtva a levegőben, mozdulatlanul. Szó nélkül is megértett mindent. Tanácstalanul nézett előre, de nem látott semmit. A lélegzete elakadt. A szeme mögött furcsa hasítás nyilallott. Hiába akarta visszatartani magát, kibuggyantak a könnyei és sirt. Tenyerével eltakarta arcát, hogy leplezze gyengeségét.

Az asszony meghiúsult. Gyengéd, könyörületes akart lenni. Arra gondolt, hogy kellemes, forró emlékeket hagy maga' után, hogy a vágyak kielégülése csitítani fogja ezt a zaklatott lelket . . . De mégsem lesz jó. Akkor, azután még nehezebb lesz szakítani mindkettőjüknek. Jobb lesz most mindent elintézni. S lassan, tagoltan beszélni kezdett.

— Paolo, maga szeret, elhiszem, látom. De maga nem engem szeret, hanem egy elképzelt alakot, akit feldíszített a maga gyönyörű illúzióival. Lásza be, én nem vagyok ilyen, én nem tudom a maga érzelmeit követni. Űres lélek vagyok, aki csak a szórakozást keresi. — Kissé habozva folytatta. — Maga is csak az volt nekem. Ha elmegyek innen, két hét múlva magára is csak oly közömbösen gondolok, mint mindenre, ami itt jó volt és kellemes. Ha használtam néha olyan hangot, amit félreérthetett, az csak játék volt. Most vége. Menjünk tovább mindketten. A válást ne vegyük szívünkre. Néhány hét múlva maga is el fog felejteni. Vagy tán hamarabb, maga oly fiatal.

Az asszony teljesen belelovalta magát ebbe a fölényes, józan hangnembe. Jobban, mint ahogy a valóságos lelkiállapotának megfelelt volna.

Paolo összetörve hallgatta a kegyetlen szavakat. De az ellágyulás lassanként megszűnt benne és keserű daccá változott. Szégyelte is magát előbbi gyengesége miatt. Aztán hirtelen harag fogta el. Szerette volna összetörni ezt a kegyetlen, érzéketlen nőt. Tekintete megkeményedett, kezét ökölbesorította és egész testét megfeszítette. Nem ütni akarta, csak mint egy rohanó gép érzéketlenül összetiporni. Az asszony riadtan nézett rá, aztán lehúnyta szemét. Nem csodálkozott volna, ha Paolo átkapta volna és összecsókolta volna. Nem is gondolt ellenkezésre. Paolo hozzálépett. A testük egész hosszában szorosán egymás mellett volt. Az asszony várakozó kíváncsisággal nyitotta ki szemét. Paolo keményen szembenézett vele, majd hirtelen hátralépett, meghajtotta magát és szó nélkül eltávozott.

Az asszony hosszan utánanézett. Vissza akarta hívni, de erőt vett magán. Sokáig állott egyhelyben gondolataival küzködve. Aztán összeszedte magát, leült a parton és üres szemekkel bámulta a vizet. Lassanként lecsendesedett a lelke. De mégis érzett valami befejezetlenséget, hiányosságot. Kicsit sajnálta, hogy oly nehézkes volt és úgy kiélezte az egész dolgot. Gyávasággal, érzéketlenséggel vádolta magát. Bűntudat nem volt benne, elvégre nem cselekedett semmi rosszat, de hiányzott belőle az erény öntudata is. Ismert bizonyos polgári erkölcsöt, de se igazán megtartani, se megsérteni nem tudta. Így aztán mindig kielégítetlenül hánykolódott. Ezeken rágódva ment visszafelé a szállóba. Paolót is hibáztatta, miért nem volt erősebb, kitartóbb, miért hagyta

el akkor, mikor kezdett felgyulni a lelke. Aztán csendes lemondással belenyugodott abba, ami történt. Rövidesen elutazik s akkor úgyis mindegy.

Erősen sötétedett már, mire a szálló kapuja elé érkezett. A velencei hajó most hagyta el a kikötőt. Tarajos, mély barázda huzódott utána, de nemsokára elsimult. Az életben is így tűnik el az apró kalandok, szerelmek emléke és végül minden össze-vissza hullámszik, mint a szélborzolta, mélységes tenger.

* * *

Másnap reggel Dina kíváncsian kémlelte az eget. Jön-e most is Paolo? Ragyogott megint az ezüstös gépmadár. Ragyogott az ég, ragyogott a tenger. A természet csupa virág, csupa öröm. A messzeségben hajó úszik, füstje mintha szép leány kibontott haja lenne.

Az ezüstmadár büszkén, diadalmasan siklott a levegőben. Néha, mintha zuhanna, csavarodva lejtett lefelé, aztán nagyot szökkent és bukfencezett örömeiben. Néha egész alacsonyan szállt és hullatta a rózsákat özönével.

Dina szívét ünnepi öröm szállotta meg. Mégis van szépség, van szerelem, van gyöngédség, mely a legfásultabb, legcinikusabb lelket is megejtí. Örült az életnek, örült új, nemesebb önmagának, akit ezen a fényes reggelen talált meg. Fölkapott néhány rózsát és mohón, szenvedélyesen kezdte csókolni.

Az ezüstmadár közben magasra szállt. Oly kicsinek látszott, mint egy galamb s a berregése úgy hallatszott, mint a méh dongása. A pajzán ezüstmadár! Nini orra bukik, nini, hogy rohan lefelé eszeveszett sebességgel! Micsoda fenséges játék, hogy fog majd megint egyetlen lendülettel újra magasba szökni! Csak megremegetti a gyöngébb szíveket, hogy aztán annál jobban ujjonghassanak. De lám az ezüstmadár imbolyogni kezd, többször tehetetlenül megfordul maga körül. Ez már nem a játékos bukfenc, hanem halálos vonaglás. A gépmadár zuhan, zuhan a szörnyű mélységbe menthetetlenül.

Egy pillanat remény: talán mégis csak játék. De hiába. Az egyik szárny meglazul. Megszűnt a berregés. Némán zuhan a halálba. Iszonyú reccsenés: a parti sziklára zuhan. Robbanás. A lángnyelvek dühös gyorsasággal szaladnak össze-vissza, hogy minél hamarabb felfalják áldozatukat. Aztán kúsza rakás, melyben együtt van motorvas, csavar, tört szárny, fej, borda, tüdő, csont, szív: ami megmarad egy törött gépből és egy egy összezúzott férfiből...

Az asszony dermedten állt az erkélyen. Könnytelen; csak a rózsákat harapdálta öntudatlan fájdalomában. Aztán hirtelen feloldódott ez a tébolyító feszültség. Kínos, fuldokló zokogás rázta egész testét. Összeroskadt, elterült a földön, vacogó fogakkal hánykolódott és homlokával verdeste a padlót.

Egész nap így maradt magában összetörve, sírva, borzadva. Várta,

hogy kap majd egy utolsó üzenetet, búcsúszót, valami emléket. De nem jött semmi. Paolo nem akarta sirattatni magát. Elment némán, összeszorított fogakkal.

Az asszony ott maradt még néhány napig. Egész nap csak ült és nézte a tengert. Azt hitte, egész életében gyászolni fogja szegény Paolót. Ennyivel tartozik az emlékének. Kicsinek, üresnek, jelentéktelennek érezte magát vele szemben. Paolo nagy lélek volt. Fölülállt minden kicsinyességen, tudott szeretni és meghalni. Ő? — se szeretni, se gyűlölni, se élni, se meghalni, se jó lenni, se rossz lenni nem tud. Csak nagyon közönséges . . .

Aztán ebbe is belefáradt. Lejárt az étterembe, a társalgóba, a tengerpartra, hogy embereket lásson és gondolatai másfelé terelődjenek. Ha megjelent valahol, suttogás támadt. A halott Paolo árnya járt mögötte. A férfiak leplezetlen kíváncsisággal, a nők irígységgel néztek rá. Kissé hiú is volt erre az érdeklődésre. Eleinte ugyan méltatlannak tartotta magát erre az utolsó ajándéokra, de aztán megszokta.

Maga is csodálkozott, hogy milyen gyorsan elmosódott benne Paolo alakja s milyen hamar lett belőle emlék. Néha végiggondolta magában együttlétük és a szörnyű tragédia minden részletét és várta, szinte erőltette, hogy meginduljanak könnyei. De száraz maradt a szeme és meg sem rezzen a szíve. Paolo végleg eltávozott.

A nyár utolját járta és egy hűvös, esős napon, mikor a bóra haragosan korbácsolta a rakoncátlan vizeket, az asszony is elutazott. Amint a vonat kanyarodott a hegyen, mégegyszer ránézett arra a sziklára és aztán — Paolo másodszor tűnt el a semmiségben.

Szendi János.

CSATAMEZŐN.

*Csatamezőn kétfélék ütköznek —
de bennem ütközik százfajta vággy.
Csupa ellenakaratok dübögnek —
az egyik a másik erébe vág
és a harmadikon vágta tovább.*

*S mint csatatér — Isten virágos földje —
amelyet áztatnak vérpatakok:
úgy piroslik lelkeim halottas völgye:
Az álmok lovukról lebuktak ott,
szörnyű háborúban elhulltak ott . . .*

*S halott álmok nagy fennakadt szemében
eszmélek a rettenetes romokra —
lerogyok . . .
majd elindulok setéten
s temetek, mint Kanizsay Dorottya . . .*

Nagy Emma.